

חוקן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyom.il

חולין דף סה.

לתנו רבנן (תנא דבי רב¹), מה הם הד' מינים המוזכרים בתורה, ומה מרבינן מ"מינהו" דכל אחד?

המתרבים מלמינהו	המוזכרים בתורה	
ציפורת כרמים	ארבה - גובאי	1.
יוחנא ירושלמית	סלעם - רשון	2.
ערצוביא	חרגול - ניפול	3.
רזבנית	חגב - גדיאן	4.

חולין דף סה:

איזה סימנים משותפים למינים דלהלן, ואיזה לא?

ראשו ארוך ³	זנב	גבחת	ארבעה סימנים ²	
אין לו	אין לו	אין לו	יש לו	ארבה
אין לו	אין לו	יש לו	יש לו	סלעם
אין לו	יש לו	יש לו	יש לו	חרגול
אין לו ⁴	----	----	יש לו	חגב

¹ מבואר ברש"י לקמן (דף סו. בד"ה תנא דבי רב), שהברייתא הזו השנויה בתורת כהנים היא נקראת תנא דבי רב היות שהיתה שגורה בבית המדרש בפי כולם, לאפוקי תנא דבי ר' ישמעאל שהברייתות שלו אינם שגורות אלא בפי תלמידו. ושיטת הברייתא דבי רב היא, שהד' מינים וכן ה"למינהו" הכתובים עמהם, הכל הוא ח' פרטים, וכל אחד מרבה רק מין אחד.

ומבואר בסוגיא להלן (דף סו.) דאף שלכאורה אפשר לדרוש כאן כלל ממה שאמר "אשר לו כרעים", ופרט ממה שאמר "ארבה סלעם חרגול חגב", וכלל שני ממה שאמר "למינהו", ויש כאן כלל ופרט וכלל ונדון לרבות לכל מי שהוא כעין הפרט. מ"מ כיון שאינו דומה כלל קמא לכלל בתרא, דכלל קמא לא מקפיד רק על סימן של כרעים, ואילו כלל בתרא ד"למינהו" (אם נחשוב לו כ"כללי"), הוא מקפיד שיהא דומה לארבה בארבעה סימנים, וכשאינו כלל קמא דומה לכלל בתרא ס"ל לתנא דבי רב דלא דרשינן לזה בכלל ופרט וכלל.

² והם: א' ארבע רגלים. ב' ארבע כנפים. ג' קרצולים, (והם שתי רגלים ארוכות היוצאות סמוך לצוארו וממשיכות לאחר, ובהם הוא מנתר. ואפי' אם אין לו עכשיו ועתידיים לגדול לאחר זמן - ג"כ כשר). ד' כנפיו חופים את רובו, (והסיקה הגמ' דצריך שיחפו את רוב אורכו ורוב היקפו).

³ מבואר בסוגיא שכל המינים המוזכרים בתורה אין ראשם ארוך, וכיון שכן ס"ל לתנא דבי רב שאסור לאכול לאלה שראשם ארוך. אמנם תנא דבי ר' ישמעאל (והוכיחו תוס' דכן ס"ל לתנא דמתניתין, ושכך ההלכה) סובר שראשו ארוך מותר, ודרשינן מהיתור של סלעם לרבות גם למי שאין ראשו ארוך, וכדלהלן.

⁴ ולבד מן השושיפא שהוא ממין החגב - וראשו ארוך, וכמו שהביאו התוס' (ד"ה אלו, בעמוד ב').

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) il.dafyom@daf@

חולין דף סה:

לתנא דבי ר' ישמעאל, מה הם הד' מינים המוזכרים בתורה, ומה מרבין מ"מינהו" דכל אחד?

המתרבים מלמינהו ¹	המוזכרים בתורה	
ציפורת כרמים ²	ארבה - גובאי	1.
האושכף, יוחנא ירושלמית ⁵	סלעם ³ - ניפול ⁴	2.
כרספת, שחלנית, ערצוביא ⁶	חרגול - רשון	3.
דוקא מי שיש לו לכל הד' סימנים	חגב - כל ששמו חגב ⁷	4.

¹ לתנא דבי ר' ישמעאל הריבוי כאן הוא מדין כלל ופרט וכלל, וכנזכר קודם שהוא דורש ד"אשר יש לו כרעים" - כלל, "ארבה" - פרט, "למינהו" חזר וכלל, ומרבה לכעין הפרט דכל אחד.

² והוא כעין הפרט דארבה, דהא אין לו גבחת כמו ארבה.

³ כן הדרשה בהוה אמינא, אכן בהמשך הברייטא מבואר שר' ישמעאל בא לרבות ג"כ למי שראשו ארוך, ועל זה קשה הרי אף אחד מהמינים המוזכרים בתורה אין ראשו ארוך, וא"כ איך נרבה לו. ומסיקה הגמ' דסלעם הוא מיותר, דאפשר ללמוד לו בבמה הצד מארבה וחרגול, דאף שסלעם יש לו זנב ואינו דומה לארבה, מ"מ הוא דומה לחרגול שג"כ יש לו זנב והוא מין טהור, ואם תאמר ששונה מחרגול דהרי יש לסלעם גבחת ולחרגול אין, ארבה יוכיח דג"כ אין לו גבחת והוא מין טהור. וכיון שסלעם מיותר, דרשינן מינה לרבות גם מי שראשו ארוך. ולפי מסקנא זו, לא דרשינן לסלעם בכלל ופרט וכלל. ו"למינהו" דכתיב ביה, מפרש ריב"ם (בתוד"ה אלו), דאתא לרבות שלא רק במין סלעם כשר מי שראשו ארוך, אלא גם בשאר מינים כשר. אי"נ שלא תאמר שסלעם בא לאסור את שאר מינו, קמ"ל למינהו.

⁴ תנא דר' ישמעאל מפרש את שמות המינים אחרת מתנא דבי רב, ולקמן (דף סו.) מקשה כן הגמ', ומתרצת שכל אחד נקט לפי השמות שקוראים במקומו.

⁵ ואף שנקט רק "אושכף", מפרש רש"י שגם יוחנא ירושלמית מתרבה, והריבוי הוא מכעין הפרט, דכמו שסלעם יש לו גבחת אף מינים אל יש להם גבחת. אכן כל דרשה זו היא רק לפי ההו"א וכנ"ל.

⁶ פירש"י דאף שנקט רק "כרספת ושחלנית", מ"מ ה"ה לערצוביא וכנ"ל. אי"נ פירש"י, דיתכן דערצוביא היא אחת מהמינים הנ"ל, דמר קרי לה הכי ומר קרי לה הכי.

⁷ ומזה ילפינן למעט לצרצור, דאף שיש לו ארבעה סימנים, מ"מ אין שמו חגב.